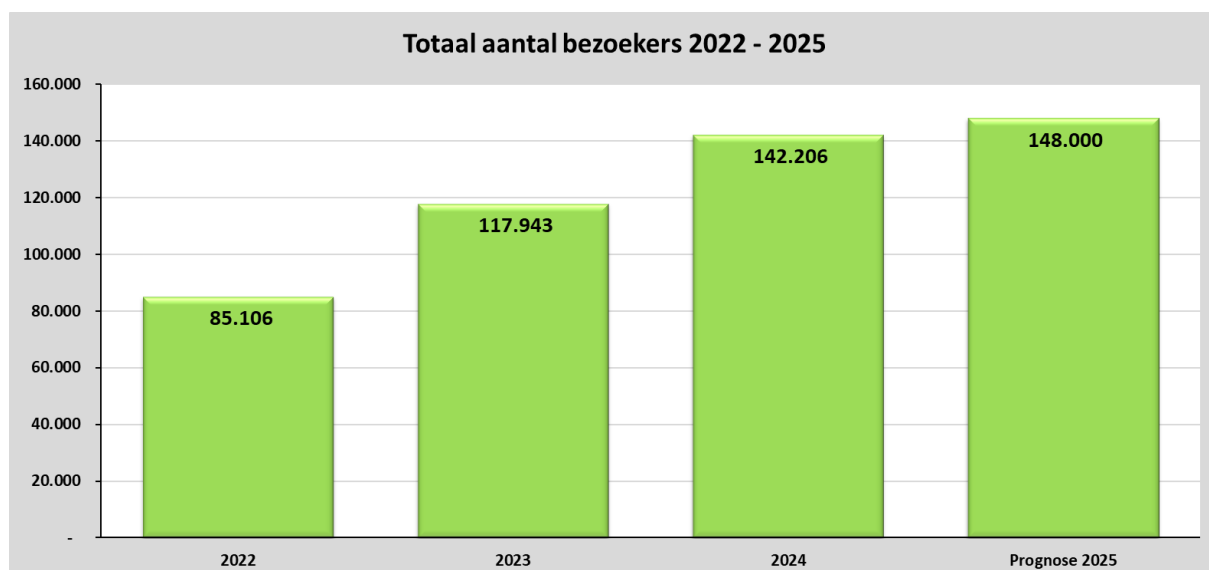

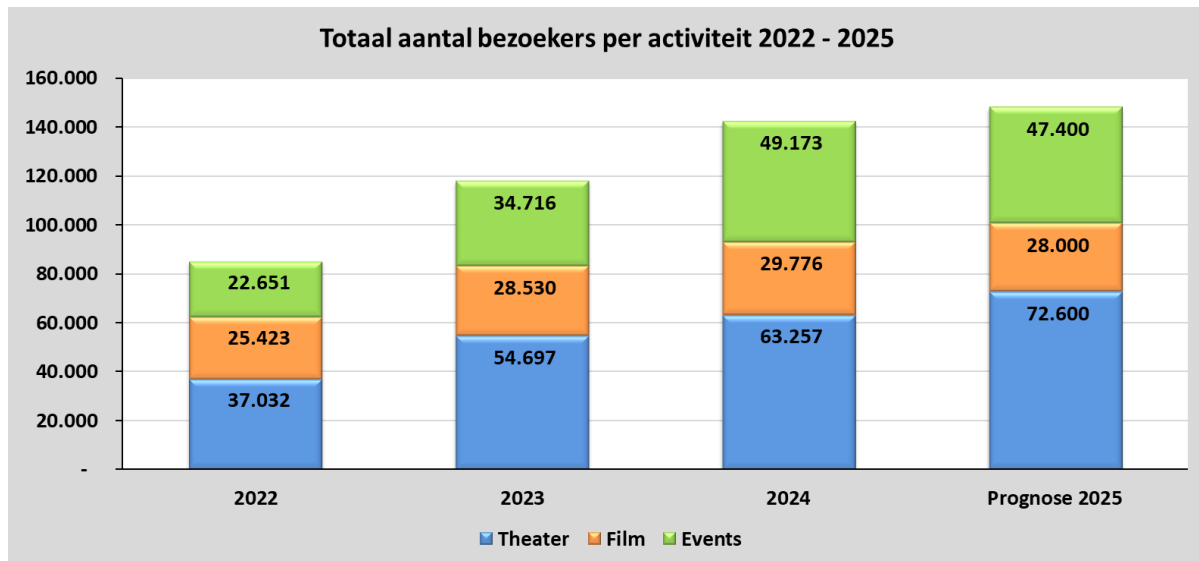
Inleiding

Hierbij ontvangt u de subsidie aanvraag 2026 (Bijlage I) van Castellum. De subsidie aanvraag is gebaseerd op het in 2024 opgestelde meerjarenplan. De uitgangspunten voor het financiële meerjarenplan zijn opgesteld voordat de opgelegde bezuinigingen vanuit de Gemeente Alphen aan den Rijn bekend waren. In het oorspronkelijke meerjarenplan zijn de kosten en opbrengsten met 3% per jaar geïndexeerd. Dit geldt ook voor de subsidie van de gemeente en het huurbedrag voor Castellum. Inmiddels is de werkelijkheid veranderd en heeft de Gemeente te kennen gegeven, voornemens te zijn de subsidie in 2025 en 2026 niet te indexeren. Bovendien moet in 2026 € 100.000 bezuinigd worden op de subsidie aan Castellum en in 2027 nog een keer € 100.000.

Castellum heeft de afgelopen 3 jaar hard gewerkt om in Alphen aan den Rijn weer voor alle inwoners van betekenis te zijn. Amateuerverenigingen en maatschappelijke organisaties maken enthousiast gebruik van Castellum. Daarnaast heeft Castellum voor alleenstaande ouderen en jongeren diverse producties gerealiseerd. Voor de ouderen is het project Gouden Dans waarin alleenstaande oudere met leeftijdsgenoten gezamenlijk een dansvoorstelling maken en deze uit te voeren met groot succes. Voor jongeren is de Dance Crew en wijkjury opgezet om jongeren actief te betrekken bij het theater. Tot slot is voor en door jongeren ieder jaar een Theater na de Dam voorstelling gemaakt en uitgevoerd en hebben jongeren vanuit het Explore! project in samenwerking met andere culturele partners workshops gevolgd met een eindpresentatie bij Castellum.

In de jaarlijkse stijging van de bezoekersaantallen (zie onderstaande grafieken) is te zien hoe Castellum weer volop leeft in de Alphense samenleving. Dankzij het realiseren van een positief resultaat de afgelopen 3 jaar kon steeds een aanzienlijk deel van de subsidie worden terugbetaald.

Helaas blijft het filmbezoek achter bij de verwachtingen. Dit heeft enerzijds te maken met een landelijke daling van de bezoeken en anderzijds met minder goede titels door naweeën van de staking van filmschrijvers in Hollywood en doordat films in toenemende mate of alleen maar via de streamingdiensten worden aangeboden. Daarbij komt dat Parkvilla zich in Alphen aan den Rijn naast het filmhuisaanbod ook in toenemende mate is gaan richten op populaire films voor een breed publiek waardoor de concurrentie op dit vlak is toegenomen.

In het meerjarenplan heeft Castellum aangegeven zich op alle drie de activiteiten theater inclusief amateur- en schoolvoorstellingen, coproducties en film verder te gaan ontwikkelen. Door de lagere belangstelling voor de film, het niet indexeren van de subsidie in 2025 en 2026 en het doorvoeren van een bezuiniging van uiteindelijk € 200.000 komt dit voornemen onder druk te staan en moeten keuzes gemaakt worden. Castellum kiest ervoor om niet te snijden in de kernactiviteiten in het theater. De filmvoorziening is ooit aan Castellum toegevoegd met de bedoeling om de exploitatielast van het gebouw te verlichten. Dat heeft zeker tot aan Corona ook zo gewerkt. Echter na de heropening in 2022 is herstel, zoals op meerdere plekken in het land, ook in Castellum uitgebleven en blijft de film verlieslatend. Van alle verlieslatende activiteiten is de film mede door de beperkte vooruitzichten daarom het eerste dat in aanmerking komt om te schrappen.

Om echter de net ingezette nieuwe koers, om bij de film meer beleving te creëren door specials en randactiviteiten voor specifieke groepen aan te bieden, een kans te geven wil Castellum het positieve resultaat over 2025 aan de algemene reserve toevoegen om zowel het verwachte verlies op de film in 2026 (€ 155.500) op te vangen als de solvabiliteit te versterken. In de loop van 2026 kan dan besloten worden of en hoe Castellum verder gaat met de film.

Castellum heeft de afgelopen drie jaar positieve resultaten behaald en is voor de gemeente van jaarlijkse tegenvaller doorontwikkeld tot jaarlijkse meevaller. Een behoorlijk deel van de positieve resultaten (€ 861.000) is terugbetaald aan de gemeente. Gevolg hiervan is wel dat

de solvabiliteit (eigen vermogen/balanstotaal) van Castellum de afgelopen jaren niet is verstevigd. Vanuit de landelijke branche organisatie (VSCD) wordt aangegeven dat een solvabiliteit van minimaal 25% voor een theater noodzakelijk is. Ook de accountant heeft in het accountantsverslag aangegeven dat de solvabiliteit tussen de 25% en 40% zou moeten liggen om onverwachte tegenvallers te kunnen opvangen en niet meer afhankelijk te zijn van gemeentelijke financiering van tekorten. In onderstaand overzicht is de daadwerkelijke solvabiliteitsontwikkeling van Castellum en de potentiële solvabiliteitontwikkeling bij het niet terugbetalen van de subsidie in kaart gebracht. De daadwerkelijke solvabiliteit ligt eind 2024 op 6%. Als Castellum de positieve resultaten had mogen houden zou de solvabiliteit op 36% zijn uitgekomen.

Overzicht werkelijke en potentiële solvabiliteit o.b.v. niet terugbetaalde positieve resultaten 2022-2024 (bedragen x € 1.000)

Bedragen x € 1.000	Resultaat zonder terugbetaling	Terug betaling subsidie	Resultaat na terugbetaling (= toegevoegd aan eigen vermogen)	Huidig eigen vermogen per 31-12	Balans totaal per 31-12	Solvabiliteit	Potentieel eigen vermogen zonder terugbetaling subsidie	Solvabiliteit zonder terugbetaling subsidie
2022	€ 214	-€ 214	€ 0	€ 13	€ 1.691	1%	€ 227	13%
2023	€ 336	-€ 277	€ 59	€ 72	€ 1.479	5%	€ 563	38%
2024	€ 463	-€ 370	€ 93	€ 165	€ 2.817	6%	€ 1.026	36%
Cumulatief	€ 1.013	-€ 861						

Zoals aangegeven wil Castellum het verwachte positieve resultaat 2025 deels gebruiken om de film in 2026 door te zetten om te kijken of de nieuw ingeslagen weg tot verbetering van het resultaat kan leiden. Daarnaast is het gezien de lage solvabiliteit noodzakelijk om het eigen vermogen van Castellum te versterken zodat de stichting Castellum van start kan gaan met een hogere algemene reserve waardoor de verdere bezuiniging op de subsidie en het waarschijnlijk niet indexeren van de subsidie voor een deel kan worden opgevangen.

Verwachting 2025

Met nog 4 maanden te gaan schatten we (in september 2025) het bereik van de activiteiten van Castellum in 2025 als volgt in:

Castellum heeft voor 2025 ongeveer 180 professionele voorstellingen gepland en daarvoor de opbrengst van 57.600 betalende bezoekers begroot. Dit zijn er 205 geworden met een verwachting van 72.600 bezoekers.

Daarnaast worden er bij de culturele en educatieve verhuringen waaronder Cultuurpalet-schoolvoorstellingen, amateur-uitvoeringen, scholenpresentaties enzovoorts. ruim 35.000 bezoekers verwacht. Alle voorstellingen samen (profs en amateurs) trekken dus naar verwachting bijna 108.000 bezoekers. Bij de coproducties worden 3.000 bezoekers verwacht. Op de overige activiteiten (congres, borrel, bedrijfs- bijeenkomsten, vergaderingen etc. is de verwachting 9.000 bezoekers.

Bij de film zijn er in 2025 bijna 2.200 vertoningen met naar verwachting 28.000 bezoekers. Alles bij elkaar ruim 148.000 bezoekers.

Resultaten theater en film

Samengevat kunnen we concluderen, dat het met het theater weer beter gaat dan verwacht: 15.000 bezoekers meer dan begroot en met de film blijft het bezoek steken op de begrootte 28.000 bezoekers. Dit laatste is conform de landelijke trend en de verwachting is dan ook dat de bezoekersaantallen van voor Corona niet meer gehaald kunnen worden.

De belangstelling voor culturele verhuringen en educatieve activiteiten is opnieuw boven verwachting. Met name de belangstelling vanuit de amateur danswereld is groot.

Meer samenwerking, meer projecten

Ook op het gebied van de coproducties heeft Castellum in 2025 een aantal nieuwe samenwerkingen voortgezet en uitgebreid, zoals bijvoorbeeld rond de Keti Koti week. Niet alleen werden twee avonden in het theater georganiseerd, maar ook een drukbezochte manifestatie op het Rijnplein en eten en een expositie in de theaterfoyer. De wijkjury's jong en volwassenen, waren weer goed bezet en hebben hun keuzes gemaakt. Al deze projecten zullen net als Explore! en Theater Na de Dam (voor jongeren) en Gouden Dans (voor senioren) ook in 2026 e.v. opnieuw worden gerealiseerd. Bijzonder is de samenwerking met Aquarijn buurtcentrum rond Gouden Dans, dat inmiddels verdubbeld is qua deelnemersaantallen. Steeds meer slagen we erin om met deze coproducties ook die groepen te bereiken, voor wie de gang naar cultureel aanbod niet zo vanzelfsprekend is.

De aanpak van Castellum in 2026 en verder

Missie

Castellum zet zich in om kunst en cultuur toegankelijk te maken voor iedereen, met erkenning dat de betekenis en vorm hiervan voor iedereen anders is. We bieden een inclusieve omgeving waar mensen van alle achtergronden en levensstijlen kunnen bijdragen aan en genieten van diverse culturele ervaringen.

Visie

Castellum is een gastvrije, culturele ontmoetingsplek voor alle inwoners van Alphen aan den Rijn en omstreken. In Castellum worden verhalen gepresenteerd en kunnen mensen zich verwonderen, verbazen en verenigen.

Als bron van ontmoeting en inspiratie is Castellum de plek waar mensen samenkomen, ideeën worden gedeeld en relaties worden versterkt.

Programma

Castellum biedt daarom een compleet programma, waarin voor iedereen in de gemeente Alphen aan den Rijn iets te vinden is. Het omvat niet alleen amusement, maar ook meer confronterende en betekenis gevende of vragende onderdelen. Niet alleen van landelijke of internationale professionals, maar ook van lokale makers als podium van de stad. Om voor iedere inwoner van de gemeente Alphen aan den Rijn van betekenis te kunnen zijn is het

belangrijk om regelmatig in het blikveld van eenieder op te duiken met interessante programma's. Omdat niet iedereen door eenzelfde soort programma wordt aangetrokken is het belangrijk om in alle genres met enige regelmaat iets aan te bieden.

Castellum wil zich bovenlokaal in het Groene Hart profileren als het theater voor musical en danstheater. Daarom zullen er in 2026 ook weer een aantal grootschalige aansprekende musicals en toegankelijk danstheater worden aangeboden. Hiermee wil Castellum mede een bijdrage leveren aan de bezoekaantrekkelijkheid van Alphen aan den Rijn.

Castellum plant voor 2026 op ongeveer 190 voorstellingen van professionele en lokale makers en ongeveer 30 bespelingen door amateurs. Samen met Cultuurpallet realiseren we nog eens 20 tot 25 voorstellingen voor ruim 7.200 basisschoolleerlingen in de gemeente.

Productie

In samenwerking met cultureel- maatschappelijke organisaties verwacht Castellum in 2026 ongeveer 5 doelgroep gerichte projecten met een sociaal maatschappelijke impact te realiseren. De focus ligt bij deze projecten met name op de groepen, die nu nog niet of nauwelijks aangesproken worden door het bestaande cultuuraanbod.

De creatief producent van Castellum richt zich naast het opzetten van deze coproducties met nieuwe doelgroepen ook op de werving van fondsen voor de financiering hiervan.

Omdat Castellum per 1-1-2026 is omgevormd tot een stichting, zal direct de ANBI status worden aangevraagd. Zodra die door de belastingdienst is toegekend zal het mogelijk worden om o.a. voor de coproducties extra derden gelden te verwerven.

Personeel

Castellum werkt met een slagvaardig klein kernteam van medewerkers en leidinggevenden, die allemaal volgens het principe van meewerkend voorman/vrouw zo veel als mogelijk ook in de uitvoerende praktijk werken. In 2025 heeft Castellum extra aandacht besteed aan de noodzaak om medewerkers op sleutelposities bij ziekte te kunnen vervangen en zo de continuïteit in de dienstverlening te garanderen.

Een beperkt deel van de medewerkers is in vaste dienst. Het grootste deel hoort tot de flexibele schil en wordt per activiteit opgeroepen als zelfstandige of via een payroll- of uitzendbureau.

Marketing

Castellum werkt met een gemoderniseerd marketingplan. De moderne doelgroepgerichte marketing is arbeidsintensief. De enorme diversiteit aan (sociale) media en contactmogelijkheden met de te onderscheiden doelgroepen vragen veel specifieke kennis en vaardigheden. Daarom heeft Castellum de online marketing uitbesteed aan een extern bureau. De resultaten hiervan zijn positief. Castellum is ook een aantrekkelijke leerwerkplaats gebleken voor stagairs van mbo en hbo. De begeleiding daarvan vraagt veel van de vaste medewerkers, maar de inbreng van deze jongeren is ook voor Castellum waardevol en heeft o.a. geleid tot een verder toespitsing en richting in de communicatie met name met jongeren.

Natuurlijk gebruikt Castellum ook de meer traditionele middelen zoals postercampagnes, advertenties in lokale media.

Financiering

Uiteraard streeft Castellum ook naar de cofinanciering door derden. Zo is er een levendige groep van 60 lokale bedrijven verenigd en actief in de Vrienden van Castellum.

Fonds Alphen en omstreken (naamgever van de grote zaal) is nog steeds onze trouwe hoofdsponsor. De Vrienden van Castellum hebben in het verleden o.a. bijgedragen aan de aanschaf van gehoorondersteuning, een concertvleugel, de verbeterde aankleding en inrichting van de foyers. In 2025 financieren de Vrienden de aanschaf en installatie van een camerasysteem, waarmee het podiumbeeld ook buiten de zaal gevolgd kan worden. Samen met de Vrienden wordt nu gewerkt aan een plan voor de bijdragen voor de komende 4 jaren.

Zoals gemeld werft de creatief producent ook gericht bijdragen voor de bijzondere coproducties rondom maatschappelijke thema's.

De opdracht van het college van de gemeente Alphen aan den Rijn om Castellum per 1-1-2026 voort te zetten als stichting biedt Castellum in een nieuwe – meer van de gemeente onafhankelijke – bestuursvorm meer mogelijkheden om derde geldbronnen aan te spreken door de ANBI- status te verwerven.

De beoogde resultaten

Kort samengevat zijn de beoogde resultaten natuurlijk niet alleen de geplande bezoekersaantallen en opbrengsten, maar vooral het verder versterken en uitbouwen van de verbinding van Castellum met de inwoners van Alphen aan den Rijn. Castellum gaat niet alleen een mooi en aansprekend programma bieden, maar ook – samen met culturele en maatschappelijke partners- een bijdrage leveren aan de thema's, die in Alphen aan den Rijn belangrijk zijn: bestrijding van eenzaamheid, bevorderen van de geestelijke en lichamelijke gezondheid en het opgang houden en stimuleren van de ontmoeting de dialoog en het respect voor ieders eigenheid.

Risico's

Voorliggende begroting is gebaseerd op de kennis van nu. Niemand kan met zekerheid voorspellen wat de effecten van inflatie en alle andere economisch onzekere ontwikkelingen gaan betekenen voor de belangstelling voor theater en film. De aangekondigde btw-verhoging per 1-1-2026 van 9% naar 21% is weliswaar voorlopig van de baan, maar er doemen nieuwe risico's op.

Zo neemt de druk op de inhuurtarieven door de aangekondigde verscherpte handhaving van de wet DBA per 1-1-2026 toe met name bij de inhuur van technische dienstverlening. Daarnaast zijn de energieprijzen lastig te voorspellen en kunnen zomaar fors omhoog gaan waardoor de kosten toenemen.

Verder is onlangs bekend geworden dat er mogelijk een Europese wet komt waarbij ondernemingen verplicht worden om cash te accepteren als betaalmiddel. Als dit wordt

doorgevoerd zullen de kosten voor Castellum fors toenemen i.v.m. extra inzet personeel, beveiliging, tellen afstorten etc.. De branche organisatie VSCD is bezig om te onderzoeken of voor theaters op deze plicht een uitzondering gemaakt kan worden.

De gemeente heeft voor 2026 een bezuiniging op de subsidie van € 100.000 aangekondigd. De subsidie wordt in tegenstelling tot de huur, de ozb en belastingen die de gemeente in rekening brengt, niet geïndexeerd. Voor 2027 wordt de subsidie opnieuw met € 100.000 verlaagd en is de indexering van de subsidie onzeker en wordt de bijdrage voor het meerjarige huurdersonderhoud naar verwachting ook niet geïndexeerd. De personeels- en bedrijfskosten zullen wel toenemen. Hierdoor zal het resultaat voor de komende jaren onder druk komen te staan en is het absoluut noodzakelijk om het volledige verwachte positieve resultaat 2025 toe te voegen aan de algemene reserve.

Castellum bouwt verder aan uitbreiding van de financiering via derde geldstromen om extra activiteiten, met name coproducties mogelijk te maken. Als stichting met een ANBI-status zijn hiervoor meer mogelijkheden. Maar Castellum is natuurlijk niet de enige organisatie, die verminderde subsidie zal proberen op te vangen met derden gelden en fondsen, waardoor ook hier de spoeling dunner wordt.

Castellum kent een klein bevlogen en uiterst energiek team, maar is mede daardoor kwetsbaar als bepaalde functies onverhoopt uitvallen zal het niet altijd direct mogelijk zijn adequate vervanging tijdig te realiseren.

In bijlage I is de begroting 2026 opgenomen met een korte toelichting.

Natuurlijk ben ik bereid om een en ander nader te bespreken.

September- November 2025

Marcel 't Sas – directeur-bestuurder Castellum

Bijlage I

Begroting 2026

Nr.		Begroting 2026	Begroting 2025	Mutatie	% afwijking
1	Bezoekers	143.200	109.300	33.900	31%
2	Eigen Inkomsten	€ 3.080.000	€ 2.365.000	€ 715.000	30%
3	Derden gelden	€ 95.000	€ 25.000	€ 70.000	280%
4	Totale inkomsten	€ 3.175.000	€ 2.390.000	€ 785.000	33%
5	Kosten programma	-€ 1.976.600	-€ 1.524.000	-€ 452.600	30%
6	Personeelskosten	-€ 2.017.300	-€ 1.879.000	-€ 138.300	7%
7	Huisvestingskosten	-€ 1.067.100	-€ 1.058.000	-€ 9.100	1%
8	Reservering meerjarig huurdersonderhoud	-€ 522.000	-€ 522.000	€ 0	0%
9	Marketing	-€ 102.000	-€ 119.000	€ 17.000	-14%
10	Kantoor	-€ 178.000	-€ 157.000	-€ 21.000	13%
11	Algemeen	-€ 93.000	-€ 73.000	-€ 20.000	27%
12	Afschrijving	-€ 6.000	-€ 6.000	€ 0	0%
13	Totale kosten	-€ 5.962.000	-€ 5.338.000	-€ 624.000	12%
14	Resultaat voor financiering	-€ 2.787.000	-€ 2.948.000	€ 161.000	-5%
15	Subsidie	€ 2.309.000	€ 2.309.000	€ 0	0%
16	Bezuiniging subsidie	-€ 100.000	€ 0	-€ 100.000	0%
17	Bijdrage gemeente meerjarig huurdersonderhoud	€ 487.000	€ 487.000	€ 0	0%
18	Resultaat	-€ 91.000	-€ 152.000	€ 61.000	-40%
19	Dekking uit algemene reserve	€ 91.000	€ 152.000	-€ 61.000	-40%
20	Exploitatie resultaat	€ 0	€ 0	€ 0	0%

Inkomsten

De inkomsten nemen toe door de groei van met name de theater- en eventsbezoekers en hieraan gekoppeld de stijging van de horeca opbrengst. Het aantal voorstellingen stijgt met 10 en de bezettingsgraad is op basis van 2025 verhoogd van 320 naar 370 per voorstelling. De groei in events bezoekers zit met name bij de culturele verhueringen. De filmbezoekers blijven op hetzelfde niveau als begroot in 2025.

	Begroting 2026	Begroting 2025	Mutatie	% afwijking
Theater	70.200	57.600	12.600	22%
Film	28.000	28.000	-	0%
Events incl. co-producties	45.000	23.100	21.900	95%
Totale bezoekers	143.200	108.700	34.500	32%

Doordat Castellum vanaf 1-1-2026 als stichting verder gaat kan de ANBI status worden aangevraagd. Hierdoor kan Castellum naar verwachting meer gebruik maken van het aanvragen van fondsbijdragen voor de eigen en coproducties. Hierdoor nemen de derden gelden toe.

Kosten

Door de groei van het aantal activiteiten en de bezoekers nemen uiteraard ook de programma kosten toe. De personeelskosten stijgen door de CAO verhoging van 3% en de jaarlijkse periodiek, die de vaste medewerkers bij goed functioneren ontvangen. Om de groei in activiteiten en bezoekers op te vangen worden er iets meer uren ingehuurd. Daarnaast is extra marketing capaciteit begroot om m.n. de film beter te promoten. Hier tegenover staan lagere marketingkosten voor drukwerk etc..

In de huisvestingskosten zit een verwachte huurverhoging van 3% zijnde € 17.000. De energiekosten zijn iets lager begroot omdat de tarieven voor warmte/koude verbruik in 2025 zijn gedaald. Deze daling is ook het uitgangspunt voor 2026. Uiteraard zit hier een risico dat de tarieven ook weer kunnen stijgen. De stijging van de kantoorkosten en algemene kosten hangen samen met de groei van het aantal bezoekers waardoor de kosten van het kaartverkoopstelsel stijgen en de bankkosten toenemen.

De gemeente heeft voor 2026 een bezuiniging op de subsidie van € 100.000 opgelegd. De subsidie wordt in tegenstelling tot de huur en andere lasten, die de gemeente in rekening brengt, niet geïndexeerd. Voor 2027 wordt de subsidie opnieuw met € 100.000 verlaagd en is de indexering van de subsidie onzeker.

Bijdrage meerjarig huurdersonderhoud

Naast de exploitatie subsidie is door de Gemeente aan Castellum ook een bijdrage voor het meerjarige huurdersonderhoud toegezegd. In het afgesloten huurcontract in 2023 is opgenomen dat Castellum o.b.v. de gemeenschappelijk met de gemeente vastgestelde demarcatielijst het meerjarige huurdersonderhoud zelf moet uitvoeren.

Op basis van het opgestelde meerjarige onderhoudsplan dat in opdracht van de gemeente is opgesteld is er jaarlijks een bedrag van € 522.000 nodig (zonder index) . Voor 2024 heeft Castellum dit bedrag ontvangen. Voor 2025 en 2026 is de bijdrage voor het meerjarige onderhoud door de gemeente met 6,7% verlaagd naar € 487.000. Deze verlaging en het niet indexeren van de jaarlijkse bijdrage voor het huurdersonderhoud legt een behoorlijke druk op het zo goed mogelijk onderhouden van het huurdersdeel en hiermee op het nakomen van de afspraken in het huurcontract.

Resultaat

Zoals al aangegeven zal in 2026 verder worden onderzocht of de ingeslagen weg bij de film kan leiden tot het verbeteren van het resultaat. In 2026 leidt het negatieve resultaat van de film van € 155.500 tot een resultaat van - € 91.000. Het negatieve resultaat wordt gedekt uit de algemene reserve. Zonder deze bijdrage is het niet mogelijk om een dekkende begroting voor het jaar 2026 op een realistische wijze op te stellen.